

1.

Láhka

sámedikkis addojuvvon lága nuppástuhttimis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde

gomihuvvo sámedikkis addojuvvon lága (974/1995) 18 e—18 i, 23 a, 26 b, 26 d ja 27 a §, 42 a ja 42 b §, dakkárin go dain leat 18 e—18 i, 42 a ja 42 b § lágas 1725/1995, 23 a ja 27 a § lágas 1279/2002 ja 335/2020, 26 b § lágain 1279/2002 ja 852/2020, sihke 26 d lágas 1279/2002,

rievdaduvvo 1 — 4, 4 a, 5—16, 18, 18 a, 18 d, 19—25, 25 a, 26, 26 a, 27—31, 31 a, 31 c, 31 h, 32, 34, 35, 38—40 ja 40 c §, 5 kapihttala bajilčálus, 41 §, 6 kapihttala bajilčálus, 42 ja 43 §,

dakkárin go dain leat 1, 21, 22, 24, 25, 25 a, 26, 26 a, 27, 28, 31, 31 a, 31 c, 31 h, 34, 35 ja 40 c § lágas 1279/2002, 4 a § lágas 335/2020, 5, 13, 15, 20, 30 ja 43 § muhtimassii lágas 1279/2002, 9 § muhtimassii lágas 626/2011, 16, 18 a, 18 d ja 42 § lágas 1725/1995, 18 § muhtimassii lágas 1026/2003, 23 § lágain 1279/2002 ja 335/2020, 40 § lágain 1279/2002 ja 852/2020, sihke 41 § lágas 852/2020, sihke

lasihuvvo láhkii ođđa 9 a, 9 b, 17 a, 17 b, 25 b, 41 a–m, 43 a ja 43 b § ja čuovus čuovvovaččat

1 kapihttal

Oppalaš njuolggadusat

1 §

Lága ulbmil

Sápmelaččain eamiálbmogin lea iešmearridanrievttiset ollašuhttima várás sámiid ruovttuguovllus iežaset giela ja kultuvrra iešmearrideapmi dan mielde go dán lágas ja ja eará sajes lágas mearriduvvo. Dáid iešmearridanbargguid várás sápmelaččat válljejit iežaset iešmearridanrievtti ollašuhtedettiin válggas gaskavuodasteaset sámedikki.

Sámediggi doaimá riekteministeriija hálddahussuorggis.

2 §

Stáhta ekonomalaš ovddasvástádus

Stáhta bušeahtas galgá várret doarvái mearreruhta dán lágas dárkkuhuvvon bargguide.

3 §

Vuoigatvuohta šaddat merkejuvvot válgalogahallamii

Vuoigatvuohta šaddat merkejuvvot válgalogahallamii lea olbmos, guhte atná iežas sápmelažžan, dainnaeavttuin, ahte:

- 1) olmmoš ieš dehe ankke okta su váhnemiin, áhkuin ja ádjáin dehe máttaráhkuin ja -ádjáin lea oahppan sámegeiela vuosttaš giellanis; dehe
- 2) ankke okta su váhnemiin lea merkejuvvon dehe leamaš merkejuvvon jienastanvuoigatvuođalažžan ođđajagimánu 1 beaivve 2027 dehe dan maŋnel ordnejuvvon sámedikki válggas.

Válgalogahallamii merkema gáibádussan lea maiddá, ahte dán lágas mearriduvvon agi, riikkavulošvuođa ja álbmotregistara jienastanvuoigatvuođalačča eará eavttut ollašuvvet.

4 §

Sámiid ruovttuguovlu

Sámiid ruovttuguovlluin dárkkuhuvvo čuvvosa gártii merkejuvvon guovlu, mii sisdoallá Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid guovlluid ja Soađegili gielddas Sámi bálgosa guovllu.

4 a §

Hálddahusrievttálaš njuolggadusaid guoskadeapmi

Sámediggái ja dan doaimmaorgánaide guoskaduvvojit hálddahusláhka (434/2003), eiseválddiid doaimma almmolašvuođas addojuvvon láhka (621/1999), arkiivaláhka (831/1994) ja láhka elektrovnnalaš áššiid dikšumis eiseváldedoaimmas (13/2003), juos dán lágas ii nuppe ládje mearriduvvo.

2 kapihttal

Sámedikki barggut

5 §

Sámedikki almmolaš doaibmaváldi

Sámedikki doaibman lea mearridit sápmelaččaid iežaset giela, kultuvra ja sajadaga eamiálbmogin guoskevaš áššiin ja dikšut bargguid, mat dáidda laktásit. Eará áššiin sámediggi ovddida sápmelaččaid iešmearridanvuoigatvuođa ollašuvvama.

Sápmelaččaid iešmearridanvuoigatvuođaid ollašuhhtima várás sámediggi oassálastá ráđđádallan- ja ovttasdoaibmangeatnegasvuođa mielde 9 §:s oaivvilduvvon áššiid válmastallamii ja mearrádusa dahkamii.

Doaimmaidasas gullevaš áššiin sámediggi sáhttá dahkat eiseválddiide álgagiid ja evttohusaid sihke addit cealkámušaid, ovdánahttit ja hálldašit sámi kultuvrra sihke mieđihit ruhtadeami.

Sámegiela ja kultuvrra bajásdoallama ja ovdánahttima dorvvasteami várás sámediggi doaibmá sámeoahpahusa ja -skuvlejumi áššedovdin ja ovddida daid ovdánahttima ollislašvuohtan.

Doaibmaváldásis gullevaš áššiin sámediggi geavaha mearrádusválddi dego dán lágas dehe

dehe eará sajes lágas mearriduvvo.

Bargguidasas gullevaš áššiin sámedikki ferte oasistis dorvvastit vuođđovuoigatvuođaid ja olmmošvuoigatvuođaid ollašuvvama. Sámediggi gálga meannudit buot olbmuiguin ovttaveardásaččat ja sohkabeliid dásseárvvu ovddidettiin dađi mielde go lágain dárkileappot mearriduvvo.

Sámediggi nanne doaimmas várás bargoortnega.

6 §

Sápmelaččaid ovddasteapmi

Sámediggi ovddasta sápmelaččaid álbmotlaš ja riikkaidgaskasaš bargguinis.

7 §

Muitalus

Sámediggi gárvvista jahkásaččat riikkabeivviide muitalusa das, mii mearkkašahtti lea dáhpáhuvvan ovdáneamis áššiin, mat gusket sápmelaččaid. Muitalus sáhtta doallat sisttis evttohusaid doaibmabijuin, mat dárbbášuvvojit sápmelaččaid vuoigatvuođaid dorvvasteami várás.

8 §

Mearreruđaid juohkin

Sámediggi mearrida sámedikki iežas bargguide čujuhuvvon ruhtaváriid geavaheamis. Sámedikki mearrádussii ruhtaváriid geavaheamis iežas bargguide ii oaččo ohat nuppástusa váidalemiin.

Sámediggi mearrida doarjagiin, mat juolluduvvojit sámedikki bokte. Barggu divššodettiinis sámediggi doaibmá stáhtaveahkkeiseváldin. Doarjagat, mat juolluduvvojit sámedikki bokte, galget gullat sápmelaččaid giela ja kultuvrra iešmearrideami ollái. Stáhtaráđi ásahusain sáhttet addojuvvot dárkilit njuolggadusat, mat gusket doarjagiid juolludeami meannudemiide sámedikki bokte.

Sámedikki mieđihan doarjagiidda guoskaduvvo stáhtadoarjjaláhka (688/2001).

9 §

Ovttasdoaimman- ja ráđđádallangeatnegasvuohta

Eiseválddit ja earát, mat doaimmaheaddjit almmolaš hálddahasdoaimma, ráđđádallet sámedikkiin válmastaladettiin lánkaásaheami, hálddahaslaš mearrádusaid ja eará doaimbajibuid, main sáhtta leat earenoamáš mearkašupmi sápmelaččaide, viggamuššan oažžut ovttafielalašvuođa sámedikkiin dehe oažžut sámedikki miehtama ovdal mearrádusa dahkama. Ovttasdoaimman- ja ráđđádallangeatnegasvuohta guoská sámiid ruovttuguovllus doaimbajibuid, mat ollašuttot dehe váikkuhusaidis bealis ollet dohko sihke eará lánje váikkuhit earenoamážit sápmelaččaid gillii dehe kultuvrii dehe sin sajádahkii dehe vuoigatvuođaide eamiálbmogin ja mat gusket:

- 1) guovlluid geavaheami;
- 2) stáhtaeatnama, suodjalanguovlluid ja meahcceguovlluid dikšuma, geavaheami, suodjalandoaimmaid ollašuttima, láigoheami ja luobaheami;
- 3) ruvkeminerálaid sisttisdoallan gávdnosa ohcama ja dainna ávkástallama sihke golledoidima, mii dáhpáhuvá stáhta eana- ja čáhceviidodagain;
- 4) ealáhusa, mii gullá sápmelaččaid kulturhápmai, lánkaásahaslaš dehe hálddahaslaš nuppástusa;
- 5) doaimmaid, mat gieđahallet luonddu mánggahápmásašvuođa ja dálkkádatrievdama;
- 6) sámezielalaš árrabajásgeassima sihke sámezielalaš ja sámeziela oahpáhusa ovdánahttima;

- 7) sámegielaš sosiála- ja dearvvašvuoda bálvalusaid ollašuttima ja ovddideami;
- 8) sámedikki resurssaid ja eará doaibmaeavttuid dorvvasteami ja ovdanahttima; dehe
- 9) eará sullasaš ášši, mii váikkuha sápmelaččaid gillii, kultuvrii dehe sin sajádahkii dehe vuoigatvuođaide eamiálbmogin.

9 a § Sápmelaččaid vuoigatvuođaid vuhtiiváldin eiseváldiid ja eará almmolaš hálddabus bargguid dikšuid barggus

Eiseválddit ja eará almmolaš hálddabus bargguid doaimmaheaddjit galget 9 §:s dárkkuhuvvon doaibmabijuid plánedettiin ja ollašutedettiin vugiid mielde, mat leat anus:

- 1) ovddidit sámegielaide bajásdoallama ja ovdánahttima sihke sápmelaččaid vuoigatvuođa ja eavttuid bajásdoallat ja ovdánahttit sin iežaset kultuvrra, maidda gullet árbevirolaš ealáhusat; ja
- 2) geahpidit doaibmabijuideaset mielddisbuktin negatiivvalaš váikkuhusaid sámegielaide ja sápmelaččaid vuoigatvuhtii ja eavttuide bajásdoallat ja ovdánahttit sin iežaset kultuvrra, maidda gullet árbevirolaš ealáhusat.

9 b § Meannudeapmi ovttasdoaibmamis ja ráđđádallamiin

Eiseválddit ja eará almmolaš hálddabus bargguid doaimmaheaddjit almmuhit sámedigái nu jođánit go vejolaš álggahettiineaset bargama 9 §:s dárkkuhuvvon áššiin. Juos gažaldat lea bissovašlundosaš doaimmas, almmuhus galgá dahkkojuvvot áiggebáale ovdal ráđđádallama ordnema. Eiseválddit ja eará almmolaš hálddabus bargguid dikšu bealit almmuhit sámedigái, guđe mearrebeaivvi rádjái sámediggi galgá almmuhit mielalašvuoda ráđđádallat áššis. Mearreáigi galgá leat govttolaš ja das sáhtá váldojuvvot vuhtii ášši hohpolašvuohhta.

Liibba geavakeahhtá guođđin ii eastte eiseválddi dehe almmolaš hálldahusbarggu doaimmaheaddji joatkimis ášši gieđahallama.

Sámedikkis lea vuoigatvuohta oazžut čálalaš čilgehusa áššis, masa gullet 9 a §:s dárkkuhuvvon áššit ja dáid plánat ovdal ráđđádallamiid. Sámediggái galgá várrejuvvot govttolaš áigi ráhkkanit ráđđádallamiidda. Ovttasdoaimman galgá álggahuvvot ja ráđđádallamat galget ollašuhthuvvot rehálaš mielain ja rivttes áigái nu, ahte ášši loahppabohtosii lea vejolaš váikkuhit ovdal ášši čoavdima.

Ollašuhhton ráđđádallamiin galgá gárvvistuvvot beavdegirjji. Beavdegirjái girjejuvvojit oassebeliid oainnut áššis ja ráđđádallamiid loahppabođus.

3 I kapihttal

Doaimmaáigodat, doaimmaorgánat ja doaimma

10 §

Čoakkádus ja doaimmaáigodat

Sámediggái gullet 21 lahtu ja njeallje várrelahtu, geat válljejuvvojit sámedikki vággas njealji jagi doaimmaáigodahkii, mii álgá vágajagi juovlamánu 1 beaivve. Sámedikkis galget leat unnimusat guokte lahtu ja okta várrelahtu Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddas ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus. Loahppa 13 lahtu válljejuvvojit jietnameari vuođul, dattetge nu, ahte unnimusat vihtta lahtu fertejit leat sápmelaččaid ruovttuguovllus.

Stáhtaráđđi mearrida sámedikki vágga bohtosa vuođul sámedikki lahtuid ja várrelahtuid doaimmaidaset, mieđiha bivdagis earu doaimmas ja mearrida namuhuvvon vágga bohtosa vuođul ođđa lahtu ja várrelahtu dan sadjái, gii lea vággaáigodaga áigge heaitán leame lahttu dehe várrelahttu.

Sámedikki lahtu ja várrelahtu manahettiin 22 §:s dárkkuhuvvon válgadohkálašvuoda doaibmasis, stáhtaráđđi galgá sámedikki álgagis gávnnaht su luohtámušdoaimma nohkan.

11 §

Sámedikki ságadoalli ja várreságadoallit

Sámediggi vällje gaskavuodastis ságadoalli ja guokte várreságadoalli. Válljemis ferte dakkaviđe almmuhit riekteministerijai. Ságadoalli ja várreságadoallit doaibmet bargguineaset váldodoaibmasaččat.

12 §

Čoahkkimiid čoahkkáigohččun

Sámedikki čoahkkin mearrida čoahkkimiiddis doallamis. Čoahkkin galgá dasa lassin gohččojuvvot čoahkkái, juos ságadoalli dehe stivra oaidná dan dárbblašlažžan dehe goalmát oassi lahtuin nu gáibida dihto ášši giedahallama várás.

Juos sápmelaččaid ruovttuovllu gielddas dehe guovllus välljejuvvon lahttu ii sáhte oassálastit čoahkkimii, su sadjái galgá gohččojuvvot seamma gielddas dehe guovllus välljejuvvon várrelahtu.

13 §

Sámedikki stivra

Sámediggi vällje gaskavuodastis stivrra, mas leat ságadoalli ja guokte várreságadoalli sihke eanemusat vihtta eará lahtu. Sámediggi vällje

gaskavuodastis stivrii guokte várrelahtu. Válljemis galgá dakkaviđe almmuhuvvot riekteministerijai.

Válgajagi doaibmi stivra joatká barggustis dassáži, go ođđa stivra lea válgga maŋŋel välljejuvvon.

Stivra válmmaštallá áššiid sámedikki čoahkkimii ja ollašuhtá sámedikki mearrádusaid dađi lági mielde go bargoortnegis mearriduvvo dárkileappot.

Sámedikki bargoortnegis sáhtá mearriduvvot stivrra lahtu barggu váldodoaibmasašvuodas.

Sámedikki stivrra lahtun dehe várrelahtun ii sáhte leat válgalávdegotti dehe nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu.

14 §

Eará doaibmaorgánat

Sámediggi ásaha iešguđege válgaáigodaga álggus válgalávdegotti 4 logus dárkkuhuvvon válgga várás. Sámediggi sáhtá ásahit maiddái eará doaibmaorgánaid sápmelaččaid iežaset giela ja kultuvrra iešmearrideami áššiid dikšuma várás.

Sámedikki válgalogahallanáššiid nuppástusohcanlávdegottis (nuppástusohcanlávdegoddi) mearriduvvo 5 logus.

15 §

Doaibmaválddi geavaheapmi

Sámedikki čoahkkin sihke stivra ja eará doaibmaorgánat geavahit sámedikki doaibmaválddi dađi mielde go dán lágas mearriduvvo ja sámedikki bargoortnegis mearriduvvo.

Sámedikki čeahkin mearrida prinsihpalaččat mearkkašahti ja viidát váikkuhusa bukti áššiin, juos ášši hohpolašvuodas ii eará čuovo.

Doaimaváldi ii oáččo sirdojuvvot 5 § 6 momeanttas, 7 §:s, 10 § 3 momeanttas, 11—14, 18 b, 18 c, 18 j, 20, 25 b, 26 iige 41 §:s dárkkuhuvvon áššiin.

16 §

Doaimmahagat ja bargoveahka

Sámedikkis leat doaimmahagat sihke virge- ja bargosoahpamušgaskavuodain bargoveahka dađi mielde go das mearriduvvo dárkileappot sámedikki bargoortnegis. Sámegiela doaimmahagas mearriduvvo sierra.

Sámedikki virgeolbmuide, virggiide ja virgegaskavuodaide guoskaduvvo, mii stáhta virgeolbmuin, virggiin ja virgegaskavuodas guoskaduvvo ja mearriduvvo.

Bargoveaga bálvalusgaskavuoda eavttuin ja daid mearrahuvvamis lea fas fámus dat, maid stáhta bálvalusgaskavuoda eavttuin ja daid mearrahuvvamis ásahuvvo, mearriduvvo dehe sohppojuvvo.

17 a §

Čeahkkimii searvan teknihkalaš diehtosirdinvuogi geavahemiin

Sámedikki bargoortnegis sáhtta mearriduvvot, ahte čeahkkimii sáhtta searvat geavahettiin videoráđđádallama dehe eará heivvolaš teknihkalaš diehtosirdinvuogi.

Bargoortnegis sáhttet addojuvvot dárkilit mearráduusat teknihkalaš diehtosirdinvuogi geavaheami meannudeamis.

17 b §

Álggariecti

Unnimusat guovtti čuođi viđalogi mannan háve doaimmahuvvon sámediggeválgga jienastanvuoigatvuođalaš sápmelaččas lea riekti dahkat sámediggái álgaga áššis, mii gullá sámedikki bargui.

Dárkilit mearrádusat álggariecti geavaheamis čuvvojuvvon meannudeamis ja álgaga gieđahallamis addojuvvojit bargoortnegis.

18 §

Áššiid gieđahallan

Sámedikki čoahkkin dehe eará doaibmaorgána lea mearridanválddálaš, go ságadoalli, várreságadoalli ja unnimustá bealli eará lahtuin leat báikki alde.

Sámedikki ja dan ásahan doaibmaorgána lahttu lea easttalaš oassálastit dakkár mearrádusa dahkamii, mii guoská persovnnalaččat su dehe hálddahuslága 28 § 2 momeanttas dárkkuhan lagasfuolkki dehe dakkárii namuhuvvon paragrafa 3 momeantta mielde bálddalaston olbmo.

Áššit čovdojuvvojit sámedikkis eanetlohkomearrádusain. Juos jienain lea dássálas boađus, ságadoalli jietna čoavdá mearrádusa. Válggas gehččojuvvo välljejuvvon dat, gii oažžu eanemus jienaid. Juos jienain lea dássálas boađus, ášši čovdojuvvo vurbbiin.

3 a kapihttal

Rehketdoallu ja ruhtadoallodárkkisteapmi

18 a §

Rehketdoallu

Sámedikki rehketdollui ja rehketdoalloloahpaheapmái guoskaduvvo dán lágas ásahuvvon áššiid lassin rehketdoalloláhka (1336/1997).

18 d §

Rehketdoallodárkkistanmuitalus

Rehketdoallodárkkistanlága (1141/2015) 3 logu 6 §:s mearriduvvon mearreáiggis spiehkastettiin rehketdoallodárkkisteaddji ferte addit guđege rehketdoalloáigodagas miessemánu loahpa rádjai sámedikki stivrii čálalaš rehketdoallodárkkistanmuitalus, mii galgá, dasa lassin mii rehketdoallolágas mearriduvvo, sisdoallat cealkámuša das, leatgo stáhtadoarjaga geavaheamis doaibmamuitalusas addojuvvon dieđut riehta.

4 kapihttal

Sámedikki válga

19 §

Válgajahki ja válgabiire

Sámedikki válgga várás riika lea oktan válgabiiren.

Sámedikki válga doaimmahuvvo juohke njealját jagi (válgajahki).

20 §

Válgalávdegoddi

Válgalávdegoddi mearrida ohcamušas olbmo merkemis válgalogahallamii ja ráhkada válgalogahallama. Válgalávdegoddi ollašuhtá sámedikki válgga dađi lági mielde go dán lágas mearriduvvo.

Válgalávdegoddái gullet ságadoalli ja guhtta eará lahtu, geas guđesnai lea persovnnalaš várrelahttu. Válgalávdegottis galgá leat lahttu ja várrelahttu Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus. Válgalávdegottis galgá leat maiddái Sámi giellalága (1086/2003) 3 § 1 čuoggás dárkkuhuvvon sámegielaid áššedovdamuš.

Sámedikki stivrra lahttu dehe várrelahttu dehe nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu ii sáhte leat válgalávdegotti lahttun iige várrelahttun.

21 §

Jienastanvuoigatvuohta

Sámedikki válgalogahallamii merkema eaktun lea olbmo ássanbáikái geahčakeahtá dasa lassin, mii 3 §:s mearriduvvo, ahte olmmoš deavdá maŋimusat válgadoaimmaha maŋemus beaivve 18 jagi ja ahte son lea Suoma riikkavuloš dehe sus lea olgoriikka riikkavuložin leamaš ruovttugiieldalágas (201/1994) dárkkuhuvvon ruovttugielda Suomas dalle, go ohcamuš válgalogahallamii váldimis galgá maŋemusat dahkkojuvvot.

22 §

Válgagelbbolašvuohhta

Sámedikki válggas lea válgagelbbolaš juohke jienastanvuoigatvuođalaš, guhte lea miehtan evttohassan ja guhte ii leat vádjitválddalaš.

Evttohassan ii sáhte leat válgalávdegotti dehe nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu.

23 §

Válgalogahallan

Válgalávdegoddi ráhkada jienastanvuoigatvuođalaččain válgalogahallama. Válgalávdegoddi lea válgalogahallama registtardoalli.

Válgalogahallamii merkejuvvo gielddaid mielde alfabehtalaš ortnegii juohke jienastanvuoigatvuođalačča namma, persovdnadovddaldat, ruovttugiela ja čujuhus, juos dat leat dieđus. Válgalávdegoddi sáhtá geavahit álbmotdiehtovuogádaga dieđuid válgalogahallama ráhkadeamis. Ruovttugiela ja čujuhus ii goitge oaččo merkejuvvot válgalogahallamii, juos dát dieđut leat eiseválddi doaimma almmolašvuođas addojuvvon lága 24 § 1 momeantta 31 čuoggá mielde suollemassan dollojuvvon dieđut dehe juos olbmo buohka álbmotdiehtovuogádahkii lea furkejuvvon álbmotdiehtovuogádagas ja Digi- ja álbmotdiehtovirgedoaimmahaga

sihkkarastinbálvalusain addojuvvon lága (661/2009) 36 §:s dárkkuhuvvon dorvogieiddus.

Válgalogahallamii ferte ohcamušas váldojuvvot mielde jienastanvuoigatvuođalaš olmmoš. Eaktun válgavuoigatvuođaid geavaheapmái lagamusat čuovvovaš sámedikki válggas lea, ahte ohcamuš dahkkojuvvo mañimusat válgajagi ovddit čakčamánu loahpa rádjai.

Ovddit válggas válgalogahallamii merkejuvvon olmmoš váldojuvvo válgalogahallamii ohcamuša haga, juos son deavdá gustojeaddji lágas mearriduvvon válgalogahallamii merkema gáibádusaid. Olmmoš ii goitge merkejuvvo válgalogahallamii, juos son almmuha válgalávdegoddái, ahte ii háliit merkejuvot dasa. Válgalogahallama ráhkadeami oktavuodas válgalávdegoddi sáhtá iežas álgagis váldit dasa lassin vuhtii ođđajagimánu 1. beaivve 2027 dehe dan mañnel ordnejuvvon sámediggeválggas válgalogahallamii merkejuvvon jienastanvuoigatvuođalačča ovddit válgga mañnel jienastanvuoigatvuođa ahkái bohtán máná ja 21 §:s meroštallojuvvon áigemeari rádjai jienastanvuoigatvuođa ahkái bohtán máná. Dákkár olmmoš sáhtá goitge váldojuvvot válgalogahallamii easka dan mañnel, go son lea girjjálaččat almmuhan válgalávdegoddái atnit iežas sápmelažžan 3 § 1 momeantta mielde.

Válgalávdegoddi nanne ja vuolláičállá válgalogahallama mañimusat válgajagi ovddit juovlamánu mañemus beaivve. Válgalávdegotti mearrádussii válgalogahallama nannemis ii oaččo ohccojuvot nuppástus váidalemiin.

24 §

Almmuhusgoarta ja mearrádus

Válgalávdegoddi ráhkada juohke válgalogahallamii váldojuvvon olbmoss almmuhusgoartta, mas bohtet ovdan jienastanvuoiggalaččain

válgalogahallamii váldojuvvon dieđut, válgalogahallama oidnosis doallan, válggas jienasteapmi sihke válgabeaivve 31 a §:s mearriduvvon riekti jienastit válgabeaivve, ja válgalávdegotti čujuhus.

Válgalávdegoddi sádde almmuhusgoartta guđenai jienastanvuoigatvuođalažžii, gean čujuhus lea dieđus, áiggebále ovdal válgalogahallama ásaheami oidnosii.

Válgalávdegotti mearrádus das, ahte olmmoš ii merkejuvvo válgalogahallamii, seamma ládje go mearrádus, mainna válgalávdegoddi lea guođđán dutkkakeahtá olbmo bivdaga šaddat váldojuvvot válgalogahallamii dehe almmuhusa, ahte son ii **háliit** šaddat merkejuvvo dasa, sáddejuvvo áššeosolažžii áiggebále ovdal válgalogahallama ásaheami oidnosii.

25 §

Válgalogahallama oidnosis doallan

Válgalávdegoddi ásaha válgalogahallama dehe dan dieđuid earret persondovddaldaga oidnosii nu, ahte oidnosis doallama áiggi nohkamis lea áigi válgga doaimmaheapmái unnimusat guhtta mánu.

Válgalogahallan dollojuvvo oidnosis 10 maŋŋálas árgabeaivve, maidda eai gula lávvordagat.

Válgalogahallama oidnosis doallamis doahttaluvvo, mii hálddahuslága 62 §:s mearriduvvo oppalašdiehtunaddimis, juos dán lágas ii eará ládje mearriduvvo.

25 a §

Válgalogahallama almmolašvuohhta

Juohkehaččas lea vuoigatvuohhta oahpásnuvvat válgalogahallamii ja dan ráhkadeami áššegirjiide dan áigge, go válgalogahallan dollojuvvo oidnosis. Válgalogahallan ja dan ráhkadeami áššegirjjit eai oaččo addojuvvot kopierema dehe govvema várás eaige dain oaččo váldojuvvot kopiiijat. Válgalogahallamii merkejuvvon olbmos lea goitge riekti oažžut nuvtá váldosa dieđuin, mat sus leat váldojuvvon válgalogahallamii. Áššeosolačča vuoigatvuodas oažžut dieđu ášši gieđahallama áššegirjjiin mearriduvvo eiseváldiid doaimma almmolašvuodas addojuvvon lága 11 §:s.

Válgalogahallan ja dakkár válgalogahallama gárvvisteami áššegirjjit, mat sisdollet dieđuid olbmo etnikkalaš álgovuodus, galget dollojuvot suollemassan eará go 1 momeanttas dárkkuhuvvon áigge. Suollemassandoallama geatnegasvuohhta ii eastte dieđu addima sámediggái sámedikki doaibmaorgána lahtu ja várrelahtu válljema dehe álggarievtti atnima čielggadeami várás iige dasa, guhte dárbbáša dieđuid jienastanvuoigatvuodas čielggadeami várás.

Válgalogahallama gárvvisteami áššegirjjiid almmolašvuodas mearriduvvo eiseváldiid doaimma almmolašvuodas addojuvvon lágas.

25 b §

Válgalogahallama meattáhusa divvun

Válgalávdegoddi sáhtta divvut meattáhusa válgalogahallamis iežas álgagis dehe jienastanvuoigatvuodalačča gáibádusas. Gáibádus galgá goitge dahkkojuvvo 14 beaivvi siste válgalogahallama oidnosis doallama áiggi

nohkamis. Nuppástusat galget dahkkojuvvot maŋemusat guokte mánu ovdal válgadoaimmahusa álggaheami.

Juos olmmoš lasihuvvo válgalogahallamii, sutnje galgá sáddejuvvot ájahalakeahtá 24 §:s dárkkuhuvvon almmuhusgoarta.

Juos válgalogahallama boasttomerkejupmi divvojuvvo, divvumis galgá ájahalakeahtá almmuhuvvot áššáigullelaš olbmui, juos dat ii leat čielgasit dárbbášmeahtun.

26 §

Njulgengáibádus válgalogahallama mearrádusas

Son guhte oaidná, ahte lea vuoigatvuođaheamet guđđojuvvon eret válgalogahallamis, oažžu gáibidit válgalogahallama mearrádussii njulgema válgalávdegottis. Válgalávdegoddái čujuhuvvon njulgengáibádus galgá doaimmahuvvot válgalávdegoddái 14 beaivvi siste válgalogahallama oidnosis doallama áiggi nohkamis.

Juos válgalávdegoddái doaimmahuvvon njulgengáibádus lea bohtán mearreáiggi siste nuppástusohcanlávdegoddái, njulgengáibádus ii guđđojuvvo dutkkakeahtá. Njulgengáibádus galgá nuppástusohcanlávdegottis doaimmahuvvot dakkaviđe válgalávdegoddái.

Juos nuppástusohcanlávdegoddi mearrida, ahte olmmoš váldojuvvo válgalogahallamii, válgalávdegoddi sádde sutnje ájahalakeahtá 24 §:s jienastanvuoigatvuođalaččaide dárkkuhuvvon almmuhusgoartta.

Nuppástusohcamis njulgengáibádusa mearrádussii mearriduvvo 41 I §:s.

26 a §

Jienasteapmi nuppástusohcanorgána mearrádusa vuodul

Olbmui, gii ovdal jienaid lohka ovdanbuktá válgalávdegoddái dehe válgabeaivve válgadoaibmagoddái nuppástusohcanorgána láhkafámolaš mearrádusa jienastanvoigatvuodastis, várrejuvvo dilálašvuolta oažžut váлгаáššegirjjiid ja jienastit.

Olmmoš lea geatnegas luobahit válgalávdegoddái dehe oalil válgadoaibmagoddái mearrádusa dehe dan riektan duođaštuvvon kopijja válgalogahallamii merkejumi várás, mii áššis dahkkojuvvo.

27 §

Evttohasásaheapmi ja evttohaslogahallan

Evttohasa sámedikki válgii oažžu ása hit unnimusat golmma jienastanvoigatvuodalačča vuodđudan válljenovttastus, mas galgá leat áššeolmmoš ja várreáššeolmmoš.

Guhtenai jietnavoigadahtton olmmoš oažžu oassálastit dušše ovttá evttohasa ásaheapmái. Juos olmmoš gullá guovtti dehe mángga válljenovttastussii, válgalávdegoddi ferte sihkkut su nama dain buohkain eret.

Válljenovttastus galgá dahkat evttohasohcamuša válgalávdegoddái manjimusat 31. beaivve ja dan dievasmahttimiid manjimusat 27 beaivve ovdal válgadoaimmaha álggaheami.

Válgalávdegoddi galgá gárvvistit evttohaslogahallama manjimusat 21. beaivve ovdal válgadoaimmaha álggaheami. Evttohaslogahallan galgá almmustahttojuvvot, sáddejuvvot váлгаáššeolbmuide ja dollojuvvot válgga áigge oidnosis.

Válgalávdegotti mearrádussii evttohaslogahallamis ii oaččo ohccojuvvot sierra nuppástus.

28 §

Válgadoaimmahus

Sámedikki válga doaimmahuvvo borgemánu maŋemus dievas vahku mánnodaga/vuossárgga rájes guđa vahku áigge. Válga doaimmahuvvo boastta bokte dehe nu ahte jienastanlihppu doaimmahuvvo muđui go boastta bokte válgalávdegotti almmuhan báikái. Válga doaimmahuvvo sámiid ruovttuguovllus maiddái válgabeaivvi jienasteapmin.

Válgga doaimmaheamis galgá gulahuvvot almmolaččat.

29 §

Válgaáššegirjjit

Válgalávdegoddi galgá ajáhalakeahttá válgadoaimmahusa álgima maŋjel duođaštuslaččat doaimmahit juohke jienastanvuogatvuođalažžii, gean čujuhus lea dieđus, válgalávdegotti steampilaston jienastanlihpu, válgakonfaluhta, sáddenreivve, sáddenkonfaluhta, evttohaslogahallama ja jienastanrávvaga (válgaáššegirjjit).

Jienastanvuogatvuođalažžii, guhte ii leat ožžon válgaáššegirjjiid boasta mielde dehe geas dat muhtun siva dihte muđui váilot, galgá várrejuvvot vejolašvuohta oažžut válgaáššegirjjiid válgalávdegotti doaimmahagas, juoga válgabeaivvi jienastanbáikkis dehe válgalávdegotti almmuhan eará báikkis.

Jienastanrávvagis galget namuhuvvot válgalávdegotti doaimmahat ja eará báikkis, main válgaáššegirjjiid sáhtá oažžut ja gosa dat sáhttet

doaimmahuvvot, fitnančujuhusat ja rabasáiggit ja válgabeaivvi jienastanbáikkiid fitnančujuhusat ja rabasáiggit.

30 §

Jienasteapmi boastta bokte

Jienastanvuoigatvuođalaš sáhtá geavahit jienastanvuoigatvuođas go oažžu váлгаáššegirjjiid. Jienasteaddji galgá čielgasit merket jienastanlihppui dan evttohasa nummára, gean buorrin addá iežas jiena.

Jienasteapmi lea čađahuvvon, go jienastanvuoigatvuođalaš lea guođđán jienastanlihpu sisdoallan giddejuvvon válgareivve ja deavdán ja vuolláičállán válgalávdegoddái čujuhuvvon sáddenreivve giddejuvvon sáddenkonfaluhtas duođaštuslaš čat boastta fievrrideami várás. Juos jienasteaddji laktá mielde iežas almmuhusgoartta, son ii dárbbas merket sáddenreivii earágo iežas vuolláičállosa.

Jienaid lohkama álgaheami rádjai válgalávdegoddái boastta bokte bohtán jienat váldojuvvojit vuhtii jienaid lohkamis.

31 §

Jienasteapmi doaimmahettiin sáddenkonfaluhta válgalávdegoddái eará ládje go boastta bokte

Jienastanvuoigatvuođalaš dehe su fápmudan olmmoš sáhtá doaimmahit 30 §:s dárkkuhuvvon váлгаáššegirjjiid sáddenkonfaluhtastis maiddái válgalávdegotti doaimmahakkii dehe válgalávdegotti almmuhan eará báikái válgga njealját dievas vahku mánnodaga/vuossárgga ja guđát dievasvahku sotnabeaivve gaskkas sihke válgabeaivve man beare jienastanbáikki válgadoaibmagoddái.

Válgalávdegoddi ferte fuolahit das, ahte dan doaibmačuoggáide ja dan almmuhan eará báikkiide guđđojuvvon válgaaššegirjjit seailuhuvvojit válgasuollemasvuoda dorvvastan vuogi mielde ja ahte dat doaimmahuvvojit dorvvolaččat válgalávdegotti Anára doaimmahahkii ovdal jienaid lohkama álggaheami.

31 a §

Válgabeaivvi jienasteapmi

Válgabeaivvi jienasteapmi ordnejuvvo válgga doaimmaheami guđát vahku sotnabeaivve.

Válgabeaivvi jienasteapmi doaimmahuvvo oktanaga juohke sámiid ruovttuguovllu gielddas. Guđege gielddas lea unnimusat okta jienastanbáiki.

Jienastanvuoigatvuođalaš oažžu jienastit 31 g §:s dárkkuhuvvon vuogi mielde dušše dan sámiid ruovttuguovllu gielddas, mii lea merkejuvvon válgalogahallamii su ruovttugiellan.

Jienasteapmi galgá ordnejuvvot nu, ahte válgasuollemasvuohta seailu.

31 c §

Válgadoaibmagoddi

Válgalávdegoddi galgá áiggebáale ovdal válgga áсахit guđenai jienastanbáikki várás válgadoaibmagotti, masa gullet golbma lahtu ja unnimusat guokte várrelahtu nu, ahte okta válgalávdegotti lahttu ja su persovnnalaš várrelahttu leat válgadoaibmagotti lahttun ja várrelahttun. Sámedikki válgga evttohas ii sáhte leat válgadoaibmagotti lahttun dehe várrelahttun.

Válgadoaibmagotti ságadoallin doaibmá válgalávdegotti ovddastan lahttu. Válgadoaibmagoddi vállje dárbbu mielde gaskavuođastis várreságadoalli. Válgadoaibmagottis lea mearridanváldi golmmalahttosazžan.

31 h §

Válgabeaivvi jienasteami nohkan ja válgabeavdegirji

Válgabeaivvi jienasteami nohkama maŋnel válgadoaibmagoddi ferte fuolahit das, ahte seilejuvvon válgaurdna ja jienastanguovllu válgalogahallan, masa gullet jienastanmerkejumit, sihke vejolaččat válgadoaibmagoddái guđđojuvvon sáddenreivvet doaimmahuvvojit válgasuollemasvuoda seailuheami dorvvasteaddji vuogi mielde ja dárbbasmeahtun ájahallama haga válgalávdegotti Anára doaimmahahkii. Dasa lassin válgadoaibmagoddi ferte fuolahit seilenreaidduid duššadeamis dalán urna seilema maŋnel. Válgalávdegoddi ferte fuolahit válgaurtna ja jienastanguovllu válgalogahallama seailuheamis dorvvolaš báikkis jienaid lohkama álggaheami rádjai.

Válgadoaibmagoddi ferte lassin fuolahit das, ahte válgabeaivvi jienasteamis dollojuvvo beavdegirji, masa merkejuvvojit:

- 1) beaivi ja diibmoáiggit, goas válgabeaivvi jienasteapmi álggii ja julggaštuvvui nohkan;
- 2) mielde orron válgadoaibmagotti lahtut ja várrelahtut;
- 3) válgaveahkit ja jienasteaddji iežas válljen veahkit; sihke
- 4) jienasteddjiid mearri.

32 §

Jienasteapmi dikšunlágádusas ja ruovttus

Lágádusas, mii lea sámiid ruovttuguovllus, dikšuma vuollásaččat ja dat ruovttuguovllus, geat dikšojuvvojit ruovttus ja geat eai muđui sáhte jienastit almmá mearihis váttisvuodaid, ožžot jienastit dikšunbáikkisteaset.

Dikšunbáikkis jienasteami várás válgalávdegoddi mearrida gažaldatvuloš gieldda válgalávdegottis ovddastan lahtu ja várrelahtu válgadoaimmaheaddjin ja su várreolmmožin. Válgadoaimmaheaddji várreolmmožin sáhtá nammaduvvot earánai bargui heivvolaš olmmoš.

Dikšunbáikkis jienastettiin jienasteamis galgá jienasteaddji ja válgadoaimmaheaddji lassin leat mielde jienasteaddji välljen dehe dohkkehan sámedikki válgalogahallamii jienastanvuogitvuodalažžan merkejuvvon olmmoš.

34 §

Jienaid lohkama álggaheapmi

Válgalávdegoddi álggaha jienaid lohkama válgadoaimmehusa maŋŋelaš mánnodaga/vuossárgga diibmu 9. Jienaid lohkama álggaheami maŋŋel bohtán sáddenkonfaluhtat guđđojuvvojit rabakeahtá ja vuhtii válddekeahtá. Doaimmehusas dollojuvvo beavdegirji.

Válljenovttastusa áššeolbmos ja várreáššeolbmos lea riekti orrut mielde jienaid lohkamis.

35 §

Merken válgalogahallamii

Jienaid lohkan álggahuvvo nu ahte sáddenkonfaluhtat rahppojuvvojit ja buot 30 ja 31 §:s mearriduvvon vuogi mielde jienastan olbmot merkejuvvojit sáddenreivve mielde válgalogahallamii.

Jienasteapmi galgá guđđojuvvot vuhtii válddekeahhtá:

- 1) juos jienastan olmmoš ii leat merkejuvvon válgalogahallamii jienastanvuoigatvuođalažžan dehe juos boahotá ovdan, ahte son lea jápmán ovdal válgadoaimmaha álggaheami,
- 2) juos sáddenreivve lea nu váilevaš, ahte ii sáhte sihkkarit gávnnavuvvot, gii olbmuid lea jienastan; dehe
- 3) juos válgakonfaluhtii lea dahkkojuvvon merken, mii guoská jienasteaddji dehe evttohasa dehe eará áššehis merken.

Juos sáddenreivviin boahotá ovdan, ahte jienastanvuoigatvuođalaš lea jienastan eanet háviid 30 dehe 31 §:s dárkkuhuvvon vuogi mielde, vuhtii váldojuvvo dušše okta sáddenkonfaluhtain.

Eará go válgabeaivve jienasteapmi galgá guđđojuvvot vuhtii válddekeahhtá maiddá, juos jienastanguovllu válgalogahallamii dahkkojuvvon merkemiin boahotá ovdan, ahte áššeosolaš lea jienastan válgabeaivve 31 g §:s dárkkuhuvvon vuogi mielde.

Go visot jienasteaddjit leat merkejuvvon válgalogahallamii ja jienasteamis vuhtii válddekeahhtá guđđojuvvon válgareivvet sáddenkonfaluhtaineaset leat sirrejuvvon dohkkehuvvon konfaluhtain, de dohkkehuvvon válgakonfaluhtat biddjojuvvojit rabakeahhtá válgaurdnii.

38 §

Válgabohtosa mearrahuvvan

Sámedikki lahttun válljejuvvojit 21 eanemus jienaid ožžon evttohasa, dainna eavttuin, ahte sin joavkkus leat unnimusat 10 §:s mearriduvvon mearri evttohasat Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus. Juos 10 §:s mearriduvvon mearit eai dieva, bohtet gažaldatvuloš gielddas dehe guovllus válljejuvvot čuovvovaš eanemus jienaid ožžon evttohasat nu, ahte 10 § eavttut ollašuvvet. Juos muhtin ruovttuguovllu

gielddas dehe guovllus eai leat ásahuvvon mearri evttohasat, välljejuvvot šaddet čuovvovaš eanemus jienaid ožžon evttohasat ruovttuguovllus.

Várrelahttun šaddet välljejuvvot Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus evttohasain välljejuvvon šaddan maŋnel čuovvovaš eanemus jienaid ožžon evttohas.

Juos jietnamearit leat lihka stuorrát, čovdojuvvo evttohasaid gaskavuoda ortnet vuorbáдемиин.

Evttohasa gieldda dehe guovlu mearrahuvvá jienaid lohkamis dan mielde, gos sus lea leamaš ruovttugiella evttohasan álgima mearreáiggi nohkanáigemuttus.

39 §

Válgabohtosa nannen

Válgalávdegoddi nanne válgabohtosa goalmmát beaivve jienaid lohkama álggaheamis doallan čoahkkimisttis.

Válgabođus galgá almmuhuvvot dakkaviđe riekteministerijai sámedikki lahtuid ja várrelahtuid mearrideami várás bargoseaset čuovvovaš doaibmaáigodahkii.

40 §

Váidalus válgabohtosis

Jienastanvuogatuodalaš, guhte oaidná, ahte válgalávdegotti doaibmabidju dehe mearráđus, mii guoská válgabohtosa nannema, lea lága vuostá, sáhtta dahkat sámedikki stivrii njulgengáibádusa maŋemusat 14 beaivve dan

beaivvis, goas válgalávdegoddi lea nannen válgga bohtosa.

Nuppástusohcamis válgalogahallama áššiin mearriduvvo 5 logus.

Sámedikki stivra ferte gieđahallat njulgengáibádusa hohpolaččat ja mañemusat ovdal válgajagi nohkama.

Sámedikki stivrra mearrádussii oažžu ohcat nuppástusa nu ahte váidala alimus hálddahusriektái mañemusat 14 beaivve dan beaivvis, goas áššeosolaš lea ožžon diehtun sámedikki stivrra mearrádusa.

Nuppástusohcamis čuvvojuvvo muđui, mii riektegeavvamis hálddahusáššiin addojuvvon lágas mearriduvvo.

Juos válgalávdegotti 1 momeanttas dárkkuhuvvon mearrádus dehe doaibmabidju lea leamaš lága vuostá ja dát lea váikkuhan válgabohtosii, válgaboadus ferte njulgejuvvot ja stáhtaráđđi ferte dárbbu mielde mearridit sámedikki lahtuid ja várrelahtuid njulgejuvvon válgabohtosa vuodul.

Juos válgaboadus ii sáhte njulgejuvvot, válga ferte mearriduvvot doallat ođđasit.

40 c §

Dárkilit njuolggadusat

Riekteministeriija ásahusain sáhttet addojuvvot dárkilit njuolggadusat:

- 1) gulahusain, mat laktásit válgii;
- 2) válgalogahallamii ohcaleamis ja válgalogahallamis sihkkumis sihke čilgehusain, mat laktojuvvojit ohcamuššii;
- 3) válgalogahallama oidnosis doallamis;
- 4) evttohasohcamušas ja evttohaslogahallamis;
- 5) válgabeaivvi jienasteami ordnemis, juos gielddas lea eanet go okta válgabeaivvi jienasteami jienastanbáiki;
- 6) jienastanlihpus; sihke

7) válgaáššegirjjiid sealluheamis.

5 lohku

Nuppástusohcan válgalogahallanáššiin

41 §

Nuppástusohcanlávdegotti bargu ja doaibmaváldi

Sámedikki válgalogahallanáššiid nuppástusohcanlávdegoddi (nuppástusohcanlávdegoddi) doaibmá vuosttaš nuppástusohcandássin sámedikki sámedikkis addojuvvon lága 26 § mielde válgalogahallamii váldima ja das sihkkuma áššiin.

Nuppástusohcanlávdegoddi, mii doaibmá sámedikki olis, lea iešmearrideaddji ja sorjjasmeahttun doaibmaorgána.

41 a §

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahtut

Nuppástusohcanlávdegotti jođiha ságadoalli, gii sáhtta leat váldodoaibmasaš.

Nuppástusohcanlávdegottis leat dasa lassin siidodoaibmasaš lahttun okta láchkaolmmoš- ja guokte áššedovdilahttu. Dasa lassin nuppástusohcanlávdegottis leat doarvái olu várrelahtut. Várrelahttui guoskaduvvo, mii lágas mearriduvvo nuppástusohcanlávdegotti lahtus.

Go ságadoalli lea eastahuvvan, de ságadoalli mearriduvvon doaibmaválddi geavaha nuppástusohcanlávdegotti láchkaolmmošlahttu (várreságadoalli).

41 b §

Ságadoalli ja eará lahtu gelbbolašvuolta ja nammadeapmi

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja láchkaolmmošlahttu galgaba deavdit duopmostuollolága 10 logu 1 § 1 momeanttas mearriduvvon duopmára almmolaš gelbbolašvuoda eavttuid.

Nuppástuslávdegotti eará lahtuin gáibiduvvojit vuoiggalašvuolta, ahte lea siste nuppástusohcanlávdegotti doaibmasuorggi áššiin ja dárbbášlaš persovnnalaš iešvuodát. Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu ii dárbbáš leat merkejuvvon sámedikki válgalogahallamii.

Stáhtaráđđi ásaha nuppástusohcanlávdegotti guđa jahkái háválassii. Stáhtaráđđi mearrida nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli virgásis doaisttáži ja eará siidodoaibmasaš lahtuid doaibmaáigodahkii.

Nuppástusohcanlávdegoddi ásahuvvo sámedikki evttohusas.

Sámedikki lahttu dehe várrelahttu, válgalávdegotti lahttu dehe várrelahttu dehe olmmoš, guhte lea sámedikki bálvalusas, ii sahte gullat nuppástusohcanlávdegoddái. Ovddabealde 22 § mielde sámedikki válgga evttohas ii sáhte leat nuppástusohcanlávdegotti lahttu dehe várrelahttu.

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu ferte almmuhit iežas čanolašvuodaid birra. Čanolašvuodain almmuheapmái guoskaduvvo, mii duopmostuollolága (673/2016) 17 logu 17 §:s mearriduvvo áššedovdilahtu geatnegasvuodas almmuhit iežas čanolašvuodaid birra. Čanolašvuoda almmuhus addojuvvo riekteministerijai sihke diehtun nuppástusohcanlávdegoddái. Čanolašvuoda dieđuid registreremis doahttaluvvo, mii duopmáriid čanolašvuolta- ja siidodoaibmeregistaris addojuvvon lágas (565/2015) mearriduvvo.

41 c §

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahtu báikki luomosnuvvan

. Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahtu vuoigatvuođas bissut barggustis guoskaduvvo, mii duopmárvirggi hálddašeaddjis mearriduvvo. Juos nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli dehe eará lahtu bargu luomosnuvvá gaskan doaibmabaji, mearriduvvo manisčuovvu loahppadoaibmaáigodahkii

41 d §

Duopmára nannehus

Álggadettiin bargosis nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu ferte addit duopmára nannehusa, juos son ii leat dan dahkan juo árabut. Duopmára nannehusa addimis mearriduvvo duopmostuollolága 1 logu 7 §:s.

41 e §

Ságadoalli ja eará lahtu sajádat

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu lea sorjjasmeahttun geavahettiin duopmoválddi.

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja eará lahttu doaibmá duopmára ovddasvástádusain, mas mearriduvvo dárkileappot duopmostuollolága (673/2016) 9 logus.

Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahttu lea geatnegas earránit barggustis ovdal dan mánu nohkama, goas son deavdá 70 jagi.

41 f §

Áššemeannudeaddjit

Nuppástusohcanlávdegottis leat dárbbášlaš mearri váldo- dehe siidodoaibmasaš áššemeannudeaddjit ja eará bargoveahka.

Nuppástuslávdegotti áššemeannudeaddjis galgá leat duopmára virgái vuoigadahtti dutkkus. Áššemeannudeaddji bargguin mearriduvvo dárkileappot nuppástusohcanlávdegotti bargoortnegis.

Nuppástusohcanlávdegoddi nammada nuppástusohcanlávdegotti áššemeannudeddjiid ja eará bargoveaga.

41 g §

Nuppástusohcanlávdegotti čoavddusčoakkádus

Nuppástusohcanlávdegotti áššit čovdojuvvojit nuppástusohcanlávdegotti áššemeannudeamis dievasčoahkkimis.

Dievasčoahkkimis lea mearridanváldi, go mielde leat ságadoalli ja unnimusat guokte lahttu.

41 h §

Ášši gieđahallan

Ášši gieđahallamii nuppástusohcanlávdegottis guoskaduvvo riektegeavvamis hálddahusáššiin addojuvvon láhka, juos dán lágas ii sierra nuppe ládje mearriduvvo.

Nuppástusohcanlávdegotti addin mearrádus lea nuvtá.

41 i §

Gieđahallama almmolašvuotta

Riektegeavvama almmolašvuodas nuppástusohcanlávdegottis guoskaduvvo, mii riektegeavvama almmolašvuodas hálddahusduopmostuoluin addojuvvon lágas (381/2007) mearriduvvo.

41 j §

Ruhtadeapmi

Nuppástusohcanlávdegotti golut máksojuvvojit stáhta ruhtaváriin.
Nuppástusohcanlávdegotti ságadoalli ja lahtuid bálkkašumit mearriduvvojit riekteministeriija nannen ákkaid mielde.

41 k §

Bargoortnet

Nuppástusohcanlávdegotti organisašuvnnas, bargamis ja bargoveagas mearriduvvo dárkileappot nuppástusohcanlávdegotti bargoortnegis, man nuppástusohcanlávdegotti dievasčoahkkin nanne.

41 l §

Nuppástusohcanmeannudeapmi

Nuppástusohcanlávdegoddái čujuhuvvon váidalus galgá doaimmahuvvot válgalávdegoddái 14 beaivvi siste válgalávdegotti njulgengáibádusa geažil dahkkojuvvon mearrádusa diehtunoažžumis.

Válgalávdegoddi galgá ájahalakeahhtá doaimmahit váidalusa, ášši áššegirjjiid ja iežas cealkámuša váidalusas nuppástusohcanlávdegoddái.

Juos válgalávdegoddái doaimmahuvvon váidalus lea boahtán mearreáiggi siste nuppástusohcanlávdegoddái, váidalus ii guđđojuvvo dán vuodul dutkkakeahhtá. Váidalus ferte dalle doaimmahuvvot ájahalakeahhtá válgalávdegoddái.

Nuppástusohcanlávdegoddi ferte gieđahallat váidalusa hohpolažžan.

Nuppástusohcamis nuppástusohcanlávdegotti mearrádussii mearriduvvo 41 m §:s.

41 m §

Joatkkaváidalus alimus hálddahusriektái

Nuppástusohcanlávdegotti mearrádussii oažžu ohccojuvvo nuppástus go váidaluvvo alimus hálddahusriektái, juos alimus hálddahusriekti mieđiha váidalanlobi.

Váidalanlohpi ferte mieđihuvvot, juos lága guoskadeami dáfus eará ovttalágán dáhpáhusain dehe riektegeavada ovttalašvuođa dihte lea dehálaš doalvut ášši alimus hálddahasrievtti čoavdima várás ja váidalanlohpeohcamušas lea ovdanbuktojuvvon ákkastallon čuoččuhus nuppástusohcanlávdegotti mearrádusa vuodđuduvvamis vealaheapmái dehe čalmmus lágahisvuhtii.

Muđui nuppástusohcamis alimus hálddahasriektái guoskaduvvo, mii riektegeavvamis hálddahasáššiin addojuvvon lágas mearriduvvo.

6 kapihttal

Dihto njuolggadusat

42§

Nuppástusohcan

Sámedikki stivrra ja lávdegotti sihke sámedikki ásahan eará doaibmaorgána mearrádussii oažžu ohccojuvvot nuppástus go váidaluvvo sámediggái, juos dán lágas dehe eará sajés lágas ii nuppe ládje mearriduvvo. Sámedikki mearrádussii oažžu ohccojuvvot nuppástus go váidaluvvo alimus hálddahasriektái. Nuppástusohcamis mearriduvvo riektegeavvamis hálddahasáššiin addojuvvon lágas.

43 §

Bargoveaga váldin

Sámediggi nammada dehe váldá iežas bargoveaga.

43 a §

Riekti ealáhahkii

Olbmuin, geat leat sámedikki bálvalusas, lea riekti ealáhahkii ja sin jápmima maŋnel sin ávkeoažžuin lea riekti bearašealáhahkii stáhta váriin heivvolaš osiid mielde seamma njuolggadusaid mielde go olbmui, geat leat stáhta bálvalusas, ja sin ávkeoažžuin.

Ovddabealde 1 momeanttas dárkkuhuvvon ealáhatdorvvu ordnemis mielddisbuktin goluin sámediggi lea geatnegas máksit ealáhatmávssu dađi lági mielde go stáhta ealáhatruhtarájus addojuvvon lágas (1297/2006) mearriduvvo.

Ealáhatdorvvu ollašuhttima várás sámediggi galgá jahkásaččat almmuhit stáhtakontuvrii dieđuid olbmui, geat leat sin bálvalusas. Dieđut almmuhuvvojit stáhtakontuvrra addin rávvagiid mielde.

Juos ealáhatmáksu ii máksojuvvo mearreáiggis, stáhta ealáhatruhtarádjui berrojuvvo jahkásaš maŋnonanreantu reantolága (633/82) 4 § 1 momeanttas dárkkuhuvvon reantovuodu mielde.

Ealáhatmávssut ja maŋnonanreanttut ožžojuvvojit bearrat dan ortnegis go vearuid ja mávssuid ollašuhttimis addojuvvon lágas (706/2007) mearriduvvo.

43 b §

Suollemassandoallan- ja vahátbuhtadusgeatnegasvuohta

Sámedikki dehe 14 §:s dárkkuhuvvon doaibmaorgána lahttu dehe 18 c §:s dárkkuhuvvon ruhtadoalldárkkisteaddji ii oaččo vierrásii lobi haga almmuhit iige geavahit priváhta ávkinis, maid son barggu divššodettiinis beassan diehtit nuppi olbmo priváhta diliin, ekonomalaš sajádagas dehe fitnodat- dehe ámmátsuollemasvuođas.

Ovddabealde 1 momeanttas dárkkuhuvvon olmmoš lea geatnegas buhttet vahága, man son barggustis lea vásedin dehe dagahemiin dahkan sámediggái. Seamma guoská dán lága rihkkumiin earái dagahuvvon vahát.

Vahátbuhtadusa soabahallamis sihke, juos buhtadusgeatnegasat leat eanet, ovddasvástádusa juohkahuvvamis lea fámus, mii vahátbuhtaduslágas (412/74) mearriduvvo.

Virgeolbmo ja bargi vahátbuhtadusgeatnegasvuođas lea fámus, mii vahátbuhtaduslágas ja eará sajes mearriduvvo.

Dát láhka bohtá fápmui mánu beaivve 20 .

Sámediggái, man doaibmaáigodat lea gaskan dán lága fápmui boađedettiin, guoskaduvvo 10 § dakkárin go dat lei dán lága fápmui boađedettiin.

Sámediggi, man doaibmaáigodat lea gaskan lága fápmui boađedettiin, joatká barggustis vuosttažiid dán lága mielde välljejuvvon sámedikki doaibmaáigodaga álggu rádjai.

Dán lága fápmui boađedettiin johtui bohtán 9 §:s dárkkuhuvvon áššái guoskaduvvo dán lága fápmui boađedettiin gustojeaddji 9 §. Dákkár áššái eai guoskaduvvo dán lága 9 a ja 9 b §:t.

2. Láhka

rihkuslága 40 logu 11 § nuppástuhttimis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde
rievdaduvvo rihkuslága (39/1889) 40 logu 11 § 1 čuokkis, dakkárin go dat lea
lágas 641/2002, čuovvovaččat:

40 kapihttal

Virgerihkkosiin

11 §

Meroštallamat

Dán lágas dárkkuhuvvo:

1) *virgeolbmui* olmmoš, guhte lea virge- dehe dasa buohtastahtti
bálvalangaskavuodas stáhtii, buresbirgenguvlui, buresbirgenovttastupmái,
dehe gildii dehe gielddaovttastupmái dehe eará gielddaid almmosrievttálaš
ovttasdoaimanorgánii, riikkabeivviide, stáhta fitnodatlágádussii dehe
evangelalaš-luteralaš girkui dehe ortodoksalaš girkui dehe juoppágoappá
girku searvegoddái dehe searvegottiid ovttasdoaimanorgánii, Álánda
eanangoddái, sámediggái, Suoma Bánkui, Álbmotealáhatlágádussii,
Bargodearvvašvuohtalágádussii, Kevai, Gielddaid dáhkidanguovddáži dehe
dehe Gielda- ja buresbirgenguovllu bargoadit KT:ái;

Dát láhka bohtá fápmui mánu beaivve 20 . .

Helssegis 14.12.2022

Oaiveministtar
Petteri Orpo

Riekteministtar Leena Meri